

Styret i Sparebank 1 SMN
Postboks 4796 Torgarden
7467 TRONDHEIM

VÅR REFERANSE

18/8724

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET

Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13
1. ledd nr. 1-2
Gjelder merkede avsnitt

DATO

11.06.2019

Merknader - endelig rapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig i Sparebank 1 SMN 26.-27. november 2018. Tilsynet hadde som formål å vurdere bankens styring og kontroll av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering, herunder etterlevelsen av lov av 1. juni 2018 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering med tilhørende forskrifter.

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 5. februar 2019 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 1. april 2019 samt e-post fra leder Compliance av 30. april 2019.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ

Kundetiltak

I forbindelse med det stedlige tilsynet kom det frem at banken hadde et betydelig etterslep av eldre kundeetableringer som ikke hadde vært gjenstand for kundetiltak i tråd med gjeldende hvitvaskingsregelverk. Det manglet fortsatt blant annet tilfredsstillende legitimasjon på et betydelig antall kunder. Finanstilsynet finner det kritikkverdig at banken ikke har ryddet ferdig i gammel portefølje. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til likelydende brev av 11. oktober 2010 med vedlegg hvor det ble uttrykt en forventning om at foretakene utarbeidet handlingsplaner og vedtok tidsfrister for løpende oppfølging av porteføljen etablert både før og etter april 2009. For øvrig trådte første hvitvaskingslov i kraft for femten år siden og før den tid fantes tilsvarende regler i finansieringsvirksomhetsloven.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om en redegjørelse fra styret for tiltak som iverksettes for å sikre etterlevelse av lovens krav til kundetiltak. Finanstilsynet har notert at styret i sitt svarbrev erkjenner at iverksettelse av adekvate forbedringstiltak når det gjelder etterlevelse av hvitvaskingsregelverket har tatt for lang tid i banken. I lys av dette ble antihvitvaskingsansvaret tydeliggjort i løpet av 2018 og økte ressurser ble også tilført dette arbeidet. Styret opplyser videre i sitt svarbrev at ryddeprosjektene på privatkundeområdet og næringslivsområdet er tilført ytterligere ressurser i inneværende år. Det fremgår videre at bankens ambisjon er å ha kontaktet alle kunder med mangelfull informasjon innen 30. juni 2019 og det er opprettet egne retningslinjer for oppfølging av de kunder som ikke besvarer bankens henvendelse innen fastsatt tidsfrist.

FINANSTILSYNET

Revierstedet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
Telefaks 22 63 02 26

post@finansstilsynet.no
www.finanstilsynet.no

Saksbehandler

Anne Marie Aasbø
Hosfeld
Dir. tlf 22 93 97 40

Finanstilsynet har merket seg at fremdriften av prosjektet følges tett opp både av en styringsgruppe og styret samt at arbeidet ikke skal begrenses av manglende ressurser. Finanstilsynet forutsetter at foretaket har fullført arbeidet innen 30. juni 2019.

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

Styring og kontroll

Organisering

Hvitvaskingsloven stiller krav om at en person i ledelsen skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutineene iht. hvitvaskingslovens § 8. Leder Compliance er i Sparebank SMN utpekt til å ha dette ansvaret og sitter i utvidet konsernledelse. Leder Compliance er leder for hele Compliancefunksjonen, herunder en "fagansvarlig hvitvasking" og tre AHV-medarbeidere. Fagansvarlig hvitvasking og AHV-medarbeiderne utgjør en rådgivende annenlinje-enhet med kontrollfunksjoner, mens førstelinje-forsvaret utføres i kundedivisjonene hvor det er utpekt egne operativt hvitvaskingsansvarlige. Konserndirektør Næringsliv og Konserndirektør Privatmarked er ansvarlige for at gjeldende rutiner blir implementert og operasjonalisert i sine divisjoner.

I den foreløpige rapporten ba Finanstilsynet styret vurdere bankens organisering opp mot hvitvaskingsloven § 8 om krav til at en person i ledelsen skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutineene og lovens § 35 som har nærmere krav til internkontroll. Styret skriver i sitt svarbrev at man anser dagens organisering av bankens hvitvaskingsarbeid som tilfredsstillende og i samsvar med hvitvaskingslovens krav, inkludert hvitvaskingslovens §§ 8 og 35. Finanstilsynet registrerer at hvitvaskingsansvarlig med det vil sitte i andrelinje. Finanstilsynet viser til rundskriv 8/2019 (Veileder til hvitvaskingsloven) punkt som klargjør forventningene til organisatorisk plassering av hvitvaskingsansvarlig. For rapporteringspliktige som har krav om andrelinjeforsvar (compliance) etter annet regelverk, er utgangspunktet at hvitvaskingsansvarlig må være plassert i førstelinje.

Risikovurdering

I henhold til hvitvaskingsloven § 7 skal rapporteringspliktige identifisere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering i virksomheten. Risikovurderingen skal gi styret et godt grunnlag for å fastsette risikotoleransen for hvitvasking og terrorfinansiering og bør reflektere de enkelte konsernselskaperes risikovurderinger på et aggregert nivå.¹

I den foreløpige rapporten omtalte Finanstilsynet bankens risikovurdering som konkret og relevant, men fortsatt med et forbedringspotensial. Finanstilsynet viste blant annet til bransjene fiskeri, olje, gass og supply som bransjer som kan være utsatt for forskjellige typer kriminalitet og hvor oppdagelsesrisikoen tradisjonelt sett har vært lav. "Private-banking"-tjenester bør også vurderes med tanke på hvitvaskingsrisiko. En grundig risikoanalyse er viktig for at bankens ressurser blir allokert til de områdene hvor hvitvaskings- og terrorfinansieringen er høyest.

Finanstilsynet har merket seg at styret deler Finanstilsynets syn når det gjelder forbedring av bankens risikovurdering og at Finanstilsynets innspill vil bli hensyntatt. Styret opplyser videre at det nå er blitt utarbeidet en risikovurdering på aggregert nivå for hele konsernet.

Opplæring

---

¹ Se også Finanstilsynets rundskriv nummer 24/2016, punkt 1.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at opplæring innen anti-hvitvasking/terrorfinansiering ikke syntes å være systematisert for styrets medlemmer. Finanstilsynet har notert fra styrets svarbrev at styret heretter er inkludert i bankens opplæringsprogram og at alle styremedlemmer har gjennomført en egen e-læringsmodul som er spesialtilpasset styremedlemmer.

Elektronisk overvåkingssystem

Finanstilsynet stilte spørsmål i foreløpig rapport hvilke AML-kontroller som utføres i forbindelse med kontrollen av beløpsgrense for grensekryssende transaksjoner før de effektueres. Finanstilsynet noterer fra styrets svar at kontrollen gjennomføres for transaksjoner til høyrisikoland.

I foreløpig rapport viste Finanstilsynet til at hvitvaskingslovens hovedregel om at en mistenkelig transaksjon ikke skal gjennomføres før Økokrim er underrettet, § 27 (1) ikke ble etterlevet for innenlandstransaksjoner. Finanstilsynets forståelse av loven er at den rapporteringspliktige må gjøre en vurdering av hvilke typer transaksjoner som kan gjennomføres etter § 27 (2), også i kategorien bankoverføringer innenlands. Finanstilsynet har merket seg at styret i svarbrevet opplyser at banken nå har etablert en praksis for å stoppe visse typer innlandstransaksjoner basert på utvalgte risikofaktorer.

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på en manglende integrering mellom systemet for elektronisk overvåking og andre systemer som har registrert informasjon om kunder. Finanstilsynet registrerer fra styrets svarbrev at en slik integrering nå er etablert i noen grad og at banken vurderer muligheter for ytterligere integreringer.

Finanstilsynet har notert seg fra styrets svar at alle kunder risikoscores og klassifiseres, og at det foretas screening mot sanksjonslister og PEP-lister, før et kundeforhold etableres.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport svakheter i det elektroniske overvåkingssystemet ved at de fastsatte reglene fører til mange uriktige treff (falske positive). Finanstilsynet merker seg fra styrets svar at banken arbeider aktivt med å forbedre dette gjennom bruk av maskinlæring og ved å bedre kvaliteten i regelsettingene.

Finanstilsynet reiste spørsmål i foreløpig rapport om manglende konsekvensvurdering samt beskrivelse, i bankens kontinuitetsplan, av hvilke aktiviteter som skal gjennomføres dersom det elektroniske overvåkingssystemet er nede. Finanstilsynet noterer fra styrets svar at banken vil foreta en konsekvensanalyse og etablere kontinuitetsplan for AML-området.

Korrespondentforhold

SMN hadde per tilsynstidspunktet tre utenlandske forbindelser i EØS-området, hvor banken opptrer som korrespondentbank. I tillegg er banken korrespondentforbindelse for en rekke norske banker gjennom Samspar-samarbeidet.

Bankens avtaler med de utenlandske respondentbankene var på tilsynstidspunktet ikke tilstrekkelige til å oppfylle kravet til å tydelig avklare ansvarsforholdet mellom respondent- og korrespondentbank. Bankens risikovurdering av utenlandske banker analyserte ikke i tilstrekkelig grad geografisk risiko innenfor EØS. Det fremgår av styrets svarbrev at SMN ikke lenger har avtaler utenfor Norge som korrespondentbank. Finanstilsynet har for øvrig merket seg at banken har endret malen for risikovurdering av respondentforbindelser.

Banken har ikke dokumenterte risikovurderinger av SamSpar-bankene og rutiner for håndtering av risikoen knyttet til korrespondentbankforbindelsene med disse. Finanstilsynet tar til etterretning at banken har enkelte mekanismer i annet avtaleverk som gir et visst grunnlag for risikoforståelse og oppfølging av disse bankene. Det er imidlertid Finanstilsynets vurdering at disse ikke er tilstrekkelige for å oppfylle kravene til korrespondentforbindelser.

Finanstilsynet ber om å få oversendt kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets merknader blir behandlet.

1.

2.

Kopi av dette brevet bes sendt ekstern og intern revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Anne Marie Aasbø Hosfeld
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.